

Ona Tijūnėlienė

VLADO RAJECKO ASMENYBĖS IR PEDAGOGINIŲ IDĖJŲ PATRAUKLUMAS

Anotacija. Šis straipsnis skirtas šviesios atminties žymaus XX a. lietuvių mokslininko, didaktikos specialisto, profesoriaus, habilituoto daktaro Vlado Rajecko kai kuriems asmenybės bruožams bei pedagoginio turinio darbuose keliamoms žmogaus ugdymo idėjoms aptarti. Rašoma apie mokslininko dėmesį žmogui, korektiškumą, toleranciją, pagarbų santykį su mokslo kaip vertybės idėjomis. Išryškinamos nuostatos į žmogaus tobulėjimo / tobulinimosi raidos veiksnius, išsamiau aptariama veiklos reikšmės interpretacija profesoriaus darbuose.

Esminiai žodžiai: mokytojas, didaktikos specialistas, veikla, mokyklos klimatas.

Įvadas

Vladas Rajeckas (1927-2004) - žymus XX a. antrosios pusės lietuvių pedagogas, jautri, tolerantiška asmenybė, daugelio knygų, tarp jų vadovėlių, mokslinių bei publicistinių straipsnių autorius, mokslinių leidinių sudarytojas ir redaktorius. Didžioji jo publikacijų dalis yra skirta mokymui bei ugdomajai krypčiai. Ne vienas Lietuvos mokytojas mokėsi ir mokosi iš V. Rajecko knygų „Mokymo tobulinimo klausimai“ (1972), „Pamokos tobulinimo klausimai“ (1976), „Pamokos efektyvinimo būdai“ (1985), „Mokymas — ugdymo pagrindas“ (1997), „Mokymo organizavimas“ (1999), „Asmenybės raida ir ugdymas“ (1995), „Pedagogika - kaip mokslas ir menas“ (1999).

1950 m., baigęs Vilniaus pedagoginio universiteto (tuomet — instituto) Lietuvių kalbos ir literatūros fakultetą, pedagoginį darbą pradėjo Panevėžyje, pradžios mokyklos mokytojų rengimo institucijoje: Panevėžio mokytojų seminarijos direktoriaus pavaduotoju (1950-1952), Panevėžio pedagoginės mokyklos direktoriaus pavaduotoju (1952-1956), vėliau dirbo Panevėžio 2-osios mokyklos direktoriumi (1956—1960). Ugdymo realybė leido jam išsamiau pažinti žmogaus tobulėjimo problemas, sustiprino teigiamą požiūrį į žmogaus vertingumą, kreipė humanitarinės prigimties asmenybę, būsimą akademišką arčiau žmogaus esmės. Praktinis darbas, kontaktai su bręstančiais bei besiruošiančiais padėti kitiems bręsti buvo vienas iš akstinų pačiam tobulėti ir išreikšti save mokslo srityje. Toliau — studijos aspirantūroje Sankt Peterburge, apginta disertacija (1963), moks-

linis darbas Pedagogikos mokslinio tyrimo institute (1963-1975), akademinė veikla Vilniaus pedagoginiame universitete (1975—2002), mokslinio žurnalo „Pedagogika“ redagavimas, doktorantų rengimas, akademinis darbas.

Šiais metais tikslinga apmąstyti mokslininko nueitą kelią, patraukliausius asmenybės bruožus, būtinus jaunų ir suaugusiųjų ugdytojui, vertinti jo palikimą, ieškoti humanistinės krypties keliamų idėjų ištakų.

Tyrimo **objektas** - V. Rajecko asmenybės bruožai ir veikla kaip žmogaus tapsmo žmogumi veiksnys.

Tyrimo **tikslas** — išryškinti kai kuriuos V. Rajecko kaip pedagogo bruožus ir požiūrį į veiklos reikšmę asmenybės tapsmui.

Metodai - aprašymas, sisteminimas, abstrahavimas.

Metodologinės nuostatos:

1. Pedagogika kaip mokslas ir menas yra bendrosios kultūros dalis. Atspindi vienos ar kitos epochos kultūros lygį, žmonių pasaulėžiūrą, siekius, kreipia ugdytis, siekti tobulesnio išorinio ir vidinio gyvenimo. Tikslinga jos laimėjimus įvertinti, interpretuoti, nepamirštant tų idėjų generatorių, puoselėtojų, kūrėjų.

2. Stiprios asmenybės palieka pėdsakus tautos ir žmonijos kultūroje, prisideda prie jos pažangos. Vlado Rajecko gyvenimo principai atitinka žmogaus egzistavimo, tapimo žmogumi, žmonių bendravimo principus. Prie didžiųjų asmenybių gyvenimo principų, keltų idėjų visada tikslinga prisiliesti.

1. Mokslininko asmenybės raiška pedagoginėje būtyje

Su pagarba mokslininką prisimena ne vienas jį pažinojęs asmuo, ypač buvę mokiniai, studentai. Jautriai apie savo buvusį auklėtoją, mokytoją kalba ilgametė Klaipėdos miesto švietimo įstaigų pedagogė - Švietimo skyriaus metodinio kabineto vedėja, S. Šemerio suaugusiųjų vidurinės mokyklos direktorė - Irena Šablinskaitė-Peseckienė [4]. Su Vladu Rajecku jai teko susitikti 1951 m., pradėjus mokyti Panevėžio mokytojų seminarijoje, vėliau reorganizuotoje į pedagoginę mokyklą. Į pirmą kursą iš įvai-

Vladas Rajeckas tarp savo auklėtinių Panevėžio mokytojų seminarijoje 1951 m.

rių Lietuvos vietų — didesnių ir mažesnių miestų, miestelių, kaimo vietovių — susirinkusių busimųjų mokytojų auklėtoju buvo paskirtas Vladas Rajeckas.

I. Sablinskaitė-Peseckienė ypač išskiria kai kurius auklėtojo charakterio, pedagoginio bendravimo bruožus (žr. nuotrauką: V. Rajeckas — pirmoje eilėje antras nuo krašto; I. Sablinskaitė-Peseckienė — kairėje pusėje, antroje eilėje antra nuo krašto).

V. Rajeckui buvo svetimas oficialumas. Jaunimo auklėtojas greitai natūraliai įaugo į pirmo kurso kolektyvą, nuolat buvo tarp savo auklėtinių. Kol busimieji mokytojai, jaunuoliai ir jaunuolės, buvo mokomi kartu (trečiame kurse pradėti mokyti atskirai), jis daug dėmesio skyrė jaunuolių auklėjimui — mokė gerbti mergaites, laikytis etikos visose gyvenimo situacijose. Būdamas ypač socialus, turėdamas poreikį bendrauti, jis sugebėjo sukurti darnų kolektyvą, kurio nariai mokėjo vieni kitus gerbti, morališkai palaikyti, vieni kitiems padėti, siekti gerų mokymosi rezultatų. Atsižvelgdamas į jaunų žmonių gyvenimo patirtį, jis su savo mokiniais dirbo individualiai, mokė elgesio kultūros, viešo elgesio normų. Spręsdamas auklėjimo problemas, rėmėsi natūraliomis situacijomis, jas

įvertindamas, patardamas, paaiškindamas, subtiliai ir jautriai kreipdamas prie dorovinių vertybių. Pasakotoja prisimena, kaip jos su drauge, eidamos Panevėžio miesto gatve ir valgydamos bandeles, susitiko gerbiamą auklėtoją. Auklėjamasis momentas įvyko klasėje, kai V. Rajeckas, neminėdamas nei vardų, nei pavardžių, o tik remdamasis matytu faktu, aiškino, kaip elgtis viešose vietose, aiškino, kaip kultūringam žmogui dera elgtis ir kaip nereikėtų.

V. Rajeckas buvo jautrus ir supratingas visose gyvenimo situacijose, ir maloniai, ir sunkią auklėtiniams valandą. Pasakotoja ir šiandien nešiojasi širdyje didelę padėką buvusiam mokytojui-auklėtojui, kai didelės netekties valandą, likusią tada be mamos mergaitę bene vienintelis iš seminarijos pedagogų (seminarijoje vyravo besąlygiška tvarka — nepralei- dinėti pamokų dėl jokių priežasčių) paguodė, užjautė, pastiprino šiltu žodžiu, įkvėpė stiprybės kibtis į gyvenimą, nepalūžti, tikėti gyvenimu. Šilti žodžiai jaunam žmogui visada brangūs.

Busimasis profesorius, akademikas supratingas buvo ir buityje, bendruose kolektyvo darbuose. Talkininkaujant kolūkyje, jis rekomenduodavo darbus

Vladas Rajeckas tarp Panevėžio pedagoginės mokyklos moksleivių 1954 m.

pagal amžių ir fizines galimybes (seminarijoje mokėsi įvairaus amžiaus jaunuoliai - nepilnamečiai ir jau 18 bei daugiau metų turintys). V. Rajeckas įtikinėjo auklėtinę I. Šablinskaitę-Peseckienę, kad ši pasilikytų saugoti daiktų, tačiau nors buvo iš visų jauniausia ir fiziškai neprilygo labiau subrendusiems kurso draugams, nepaklausė auklėtojo ir dirbo su visais jiems skirtą darbą.

Tapęs mokyklos direktoriaus pavaduotoju V. Rajeckas jau dėstė tik lietuvių kalbą (žr. nuotrauką: Vladas Rajeckas stovi paskutinėje eilėje centre; I. Šablinskaitė-Peseckienė stovi pirma iš dešinės).

Apie V. Rajecką, kaip gimtosios kalbos mokytoją, atsiliepiama kaip apie gerą dalyko žinovą ir puikų metodininką. Rašybos, skyrybos taisyklės jis savo mokiniams išaiškindavo labai nuosekliai ir suprantamai. Lygiai taip pat elgdavosi ir grąžindamas rašomuosius darbus. Beje, nors literatūros nedėstė, tačiau kalbos pamokas glaudžiai siejo su literatūra - praktinėms kalbos užduotims panaudodavo ištraukas, sakinius iš lietuvių literatūros klasikų darbų, skirdavo užduotis kalbos pamokoms išmokti atmintinai ištraukų iš A. Baranausko „Anykščių šilelio“, P. Cvirkos ir kitų autorių kūrinių. Tai ypač buvo prasminga

tuometu esant ideologizuotam ne tik mokymo, bet ir viso gyvenimo turiniui.

Ir iš šio straipsnio autorės atminties taip pat nėra išdilę malonūs prisiminimai, išgyventos minutės ir valandos, prabėgusios bendraujant su profesoriumi. Tai jau buvo V. Rajecko akademinės veiklos metais. Straipsnio autorei XX a. aštuntajame dešimtmetyje teko mokytis, rengiantis aspirantūros studijoms Vilniaus universitete, Mokytojų tobulinimosi instituto organizuotuose probleminiuose kursuose ir ne vieną semestrą klausyti profesoriaus paskaitų. Šiandien prieš akis iškyla malonaus veido, nuoširdaus žvilgsnio profesorius, ne tik dėstęs didaktikos tiesas. Jis buvo puikus patarėjas, kokia pedagoginė problema tinka tyrimui, kokias publikacijas reikėtų iki studijų parašyti, kur tikslingiausia spausdinti savo straipsnius, nors jų iš esmės beveik ir nebuvo kur spausdinti. Belikdavo tik deponuoti.

Šio straipsnio autorės pirmosios disertacijos gynimas Vilniaus universitete taip pat siejasi su profesoriaus vardu. Jis - oponentas. Supratingas, korektiškas ir tolerantiškas, rekomendavęs aštuoniolikos narių Tarybai, kad už disertaciją apie pedagoginius santykius disertantei būtų suteiktas pedagogikos

mokslių kandidato (daktaro) laipsnis. Vėliau užsimezgė akademiškesnio pobūdžio kontaktai - profesorius gerą dešimtmetį atvykdavo į Klaipėdos universiteto Pedagogikos fakultetą pirmininkauti magistrantų darbų gynimui. Ėjimas prie žmogaus, nuoširdumas, geranoriškumas buvo ryškiausi profesoriaus bruožai. Profesorius niekada nepraeidavo pro šalį, niekada nepamiršdavo pasidomėti apie darbus, sėkmes ir nesėkmes, dalykiškai patardavo. Profesorius padėdavo mums įsigyti savo knygų. Praėjus kuriam laikui, pagalvoji, kad tai buvo labai didelė vertybė.

Visose gyvenimo situacijoje gerbdamas žmogų ir puoselėdamas jo orumą, nuolat liudydamas savo elgesiu ir veiksmais aukštą vidinę kultūrą, ir visuose darbuose išliko ištikimas savo nuostatomis.

2. Žmogaus veiklumas - prigimtinė duotybė, leidžianti žmogui tobulėti

Rašydamas apie asmenybės tapsmą, V. Rajeckas pradeda nuo žmogaus esmės, nes iš tiesų svarbu, kaip interpretuojamas žmogus vienoje ar kitoje filosofinėje koncepcijoje, kokios koncepcijos laikomasi kuriant ugdymo teorijas, nuo to priklauso požiūris į ugdytinį, santykiai su juo, ugdymo tikslas ir turinys, reikalavimai mokytojui kaip ugdymo proceso veikėjui. Žmogų profesorius laiko biosocialine būtybe, kuri atėjusi į pasaulį kaip biologinė būtybė vykstant socializacijai tampa socialinė.

V. Rajeckas plėtoja klasikinę idėją apie veiklos vaidmenį žmogui tampant asmenybe. Pripažindamas vidinius ir išorinius asmenybės tobulėjimo veiksnius, aktyvius santykius su aplinka, veiklą laiko santykių su aplinka raiškos forma. Čia autorius mato dvejopą kūrybą - veikdamas žmogus keičia ir kuria aplinką, aplinka daro įtaką žmogui, kuris keičiasi, kuria save. Tai ir lemia reikalavimus aplinkai, kad ji būtų palanki asmenybės tapsmui, kad vaikas būtų aprūpintas veikla.

Mokslininkas aptaria tradicines veiklos rūšis, reikšmingas vienu ar kitu amžiaus tarpsniu.

Ikimokykliniame ir mokykliniame amžiuje žaidimas vaiko gyvenime vaidina svarbų vaidmenį:

- tai - ir specifinė veikla, ir gyvenimo atspindys, ir realus gyvenimas;
- žaidimas - vaiko pažinimo instrumentas;
- žaidimas — vaiko pasidalijimas sukaupta gyvenimo patirtimi, jos įprasminimas, gyvenimo kūryba, vilčių įkūnijimas, paties vaiko tobulėjimo veiksnys; žaidime mokslininkas įžvelgia dideles altruizmo ugdymosi, bendros veiklos, vadybinių ir valdymo įgūdžių pradmenų, buvimo pavaldiniu etikos mokymosi galimybes ir kt.;

- žaidimas — gyvenimo siekių modeliavimas ir įvairiausių vaidmenų atlikimas;
- žaidimas — vaiko įgymių plėtros paskata.

Visa tai skirta pradedančiajam mokytiis ugdymo meno - studentui, busimajam mokytojui, kad naudotųsi šiuo instrumentu empirinėje tikrovėje.

Mokyklinio amžiaus vaiko gyvenime mokslininkas žaidimo vaidmens nesureikšmina, tačiau ir nesumenkina. Žaidybiniai elementai, didaktiniai žaidimai profesoriaus darbuose teigiamai vertinami. Žaidimas yra visų amžiaus tarpsnių mokymo ir mokymosi metodas — žaidžia ir suaugusieji.

Anot mokslininko, žaidimas antraeile veikla tampa mokiniui, nes jo gyvenime pradeda dominuoti mokymasis. Būtent šiame procese vyksta įvairialypė asmenybės raida:

- mokymasis atlieka socializacijos funkciją, šiame procese įgyjama didelė kultūrinė patirtis;
- padeda tobulinti individualius gebėjimus, psichines galias; įgyjama protinės veiklos ir praktinių gebėjimų bei įgūdžių sistema;
- formuojama dorovinių vertybių sistema;
- asmuo rengiamas profesijos pasirinkimui [2, p. 3].

Mokslininkas prisiliečia prie aktualios problemos, išylančios mokymo(si) procese, — prievartos problemos, be abejo, turėdamas galvoje mokymą ir jo turinį, grindžiamą klasikine paradigma, kai mokinį pervargina gausi informacija, tradiciniai gyvenimo reikalavimų bei asmenybės poreikių neatitinkantys mokymo metodai, nepatraukli veiklos organizacija. Turint galvoje, kad šios mintys, keltos dar 1995 m. leidinyje, kai nebuvo tiek dvasiškai ir kitaip laisvi, kai dar varžė sovietmečio apkaustai, natūralu, kad profesorius dar nesiūlė radikalių mokymo proceso prievartinio pobūdžio problemos racionalių sprendimo būdų, keisti ugdymo turinį grindžiamos filosofijos ir jos pagrindu kurti naują švietimo valdymo strategiją. Tačiau rekomendacijos, kaip palengvinti mokinio veiklą, pakankamai racionalios. Autorius rašo apie prigimtinio veiksnio - šeimos funkcijas stiprinant mokymosi motyvaciją, sąlygų vaiko veiklos sėkmei laiduoti sukūrimą.

Kaip pedagogikos teoretikas V. Rajeckas, kalbėdamas apie mokymosi sunkumus, mokymo turinio sudėtingumą, pačią mokomąją veiklą, kaip labai sudėtingą veiklą, mini ne tik išorinius veiksnius. Jis kalba apie asmenybės charakterio tinkamumą mokymuisi. Iš tiesų ne kiekvienas charakteris tinka mokantis. Sėkmingam mokymuisi būtina:

- valios pastangos;
- ryžtingumas,
- atkaklumas,
- pareigingumas,

- užsispyrimas,
- drausmingumas [2, p. 40].

Tad natūraliai autorius iškelia šeimos bendrosios kultūros problemą, požiūrį į kultūros vertybes ir santykių su jomis, o svarbiausia, kad vaiko mokymasis būtų interpretuojamas kaip labai rimta veikla, svarbi ir reikšminga vaikui.

Vaikų darbas - klasikinė pedagogikos idėja - keliama ir V. Rajecko. Darbas akcentuojamas klasikinėje paradigmoje - realizmu, materializmu grindžiamoje ugdymo teorijoje. Anot profesoriaus, darbas - ypatingas asmenybės vystymąsi skatinantis veiksnys, pagrindinė žmonių veikla, kuriant dvasines ir materialines vertybes.

Poreikį dirbti V. Rajeckas pripažįsta prigimtinu ir ypač besireiškiančiu ikimokykliniame amžiuje. Drauge profesorius pripažįsta, kad šis poreikis gali silpnėti ir stiprėti. Stiprėti gali tik norint pačiam asmeniui ir tik pačiam dirbant.

Mokyklinio amžiaus vaiko darbu mokslininkas laiko būtinią (įvairaus pobūdžio ruošą), visuomenei naudingą ir gamybinį darbą. Išskirtinos iš pirmo žvilgsnio lyg ir neaktualios idėjos:

- rengti mokinius darbui psichologiškai;
- palaikyti norą dirbti;
- pratinti prie savitarnos, savitvarkos;
- kreipti padėti kitiems;
- padėti įsijungti vis į sudėtingesnę darbą [2, p. 35].

Tačiau tai - koncepcija, idealiuoju lygmeniu sukurta laikantis nuoseklumo principo, tokio pat nuoseklumo reikalaujanti ir ją įgyvendinanti.

Ypatingą reikšmę mokinių asmenybės vystymuisi mokymo procese pripažįsta mokytojai, jo asmenybei, pavyzdžiui: dalykinėms žinioms, požiūriui į savo dėstomą dalyką, kitas mokslo sritis, pedagoginį meistriškumą, gebėjimą kurti konstruktyvią sąveiką su mokiniais [2, p. 19].

Išvados

1. Žmogaus vertingumą lemia jo paties santykis su savimi kaip vertybe, su šalia esančiais, pagarba žmogiškajai jų esmei. Ryškus V. Rajecko, kaip pedagogo, kaip mokslininko, bruožas - dėmesys žmogui. Tai ypač reikšėsi pedagoginio darbo pradžioje, dirbant mokomąjį, auklėjamąjį darbą, rengiant busimuosius pradžios mokyklos mokytojus. Praktinė pedagoginė veikla padėjo geriau pažinti ir suprasti žmogaus prigimtį, stiprino poreikį spręsti jo tobulėjimo problemas.
2. V. Rajeckas - bendrosios didaktikos kūrėjas, jos principus ir dėsnius interpretavęs glaudžioje

vienovėje su žmogaus prigimtinėmis savybėmis ir poreikiais. Be kitų vidinių ir išorinių veiksnių, darančių įtaką žmogaus tapsmui, puoselėjo klasikinę mintį apie veiklą, kaip asmenybės santykio su aplinka raiškos formą, ir veikloje matė dvejopą kūrybą - aplinkos bei paties žmogaus. Taigi žmogaus tapimui žmogumi reikia aplinkos, kurioje būtų sąlygos kuriančiąjai veiklai. Sukurti tokią aplinką - šeimos ir mokyklos (mokytojo) pareiga.

Literatūra

1. Jovaiša L. Enciklopedinis edukologijos žodynas. — Vilnius: Gimtasis žodis, 2007.
2. Rajeckas V. Asmenybės raida ir ugdymas. — Vilnius, 1995.
3. Rajeckas V. Mokymo organizavimas. — Kaunas: Šviesa, 1999.
4. Peseckienė I. Prisiminimai apie Pedagoginės mokyklos direktorių [rankraštis]. Asmeninis straipsnio autorės archyvas. — Klaipėda, 2007.
5. Rajeckas V. Mokymo tobulinimo klausimai. — Vilnius, 1972.
6. Rajeckas V. Pamokos tobulinimo klausimai. — Vilnius, 1976.
7. Rajeckas V. Pamokos efektyvinimo būdai. — Vilnius, 1985.
8. Rajeckas V. Asmenybės raida ir ugdymas. — Vilnius, 1995.
9. Rajeckas V. Mokymas - ugdymo pagrindas. — Vilnius, 1997.
10. Rajeckas V. Mokymo organizavimas. — Vilnius, 1999.
11. Rajeckas V. Pedagogika — kaip mokslas ir menas. - Vilnius, 1999.

Zusammenfassung

Ona Tijūnėlienė

ANZIEHUNG VON VLADAS RAJECKAS PERSÖNLICHKEI UND SEINEN PÄDAGOGISCHEN IDEEN

Dieser Artikel ist bestimmt für die Erörterung der humanistischen Ideen in den pädagogischen Arbeiten von Vladas Rajeckas, des berühmten litauischen Gelehrten des 20. Jh-s, des Disdaktispezialisten, des Professors und des habilitierten Doktors, der im hellen Gedächtnis aufbewahrt wird. V. Rajeckas (1927-2004) gilt als berühmter litauischer

Pädagoge der 2. Hälfte des 20-en Jahrhunderts, als empfindliche tolerante Persönlichkeit, als Autor von vielen Büchern, unter ihnen Lehrbüchern, von wissenschaftlichen und publizistischen Artikeln, als Verfasser von wissenschaftlichen Publikationen.

In diesem Jahr ist es zweckmässig, den Weg des Wissenschaftlers die besten Züge der Persönlichkeit zu überlegen, die Züge, die für den Erzieher der Jugendlichen und Erwachsenen notwendig sind, es ist erforderlich sein Erbe einzuschätzen, nach dem Ursprung seiner Ideen zu suchen.

Das Forschungsobjekt — die Einstellung von Vladas Rajeckas zu der Bedeutung des Persönlichkeits werden von äusserlichen Faktoren.

Das Forschungsziel — die Verdeutlichung der Einstellung von Vladas Rajeckas zu den äusserlichen Faktoren vom Persönlichkeitswerden.

Methoden: Beschreibung, Systematisierung, Abstrahierung.

Mit Respekt erinnern sich viele Leute, besonders Schüler, Studenten an den Gelehrten. Zu Beginn der pädagogischen Arbeit, am Lehrerseminar in Panevėžys vermochte er ein harmonisches Kollektiv zu bilden. Mit den Schülern arbeitete er individuell, er unterrichtete die Verhaltenskultur, die Normen des öffentlichen Verhaltens. Bei den Erziehungsproblemen stützte er sich auf die natürlichen Situationen, indem er sie einschätzte, Ratschläge gab, erklärte, immer betonte die sittlichen Werte.

Über V. Rajeckas als den Lehrer der Mutersprache äussert man sich als über einen guten Fachlehrer und einen perfekten Methodiker. Die Regeln der Rechtschreibung und Zeichensetzung erklärte er den Schülern folgerichtig und verständlich. Obwohl er keine Literaturunterrichtete, verband er jedoch die Sprachstunden mit der Literatur -fr praktischen Sprachenaufgaben benutzte er Auszüge, Sätze aus den Arbeiten von den litauischen Literaturklassikern, man musste in den Sprachstunden Auszüge aus A. Baranauskas „Anykščių šilelis“ („Heide von Anykščiai“), aus den Werken von P. Cvirka und von

anderen Autoren auswendig lernen. Das war sinnvoll nicht nur für den Unterricht, sondern auch für den Lebensinhalt.

Wenn V. Rajeckas über das Persönlichkeitswerden schreibt, beginnt er mit dem Wesen des Menschen. Den Menschen hält der Professor für ein bisoziales Wesen, das als biologisches Wesen zur Welt genommen dank der Sozialisation zum sozialen Wesen wird. V. Rajeckas entfaltet die klassizistische Idee über die Rolle der Tätigkeit, indem der Mensch zur Persönlichkeit wird. Bei der Erkenntnis der innerlichen und äusserlichen Faktoren der Persönlichkeitsvervollkommnung, der aktiven Verhältnisse zur Umwelt als Ausdrucksform. Hier sieht der Autor das zweierlei Schaffen — in der Tätigkeit ändert und schafft der Mensch die Umwelt, die Umwelt beeinflusst den Menschen, der sich ändert, schafft sich selbst. Das entscheidet die Anforderungen an die Umwelt.

Als Theoretiker, indem V. Rajeckas über die Schwierigkeiten des Lernens, über die Kompliziertheit des Lerninhalts, über die Lernfähigkeit, als besonders komplizierte Tätigkeit spricht, erwähnt nicht nur äusserliche Faktoren. Er spricht über die Eignung des Charakters für den Unterricht. In der Tat passt nicht jeder Charakter für das Lernen. Es ist notwendig das erfolgreiche Lernen; Willensanstrengungen: Entschlossenheit, Hartnäckigkeit, Pflichterfüllung, Eigensinn, Disziplin.

Natürlich wirft der Autor das Problem der allgemeinen Familienkultur auf die Eistellung zu den Kulturwerten und das Verhältnis zu ihnen, und das Wichtigste, dass Lernen des Kindes als eine ernste, wichtige und bedeutungsvolle Tätigkeit betrachtet wird

Eine besondere Bedeutung für die Entwicklung der Schülerpersönlichkeit z.B. seine Fachkenntnisse, seine Einstellung zu seinem Fach, zu anderen Wissenschaftsbereichen, seine pädagogische Meisterschaft, seine Fähigkeit, die konstruktive Wechselwirkung mit den Schülern zu schaffen.

*Klaipėdos universitetas,
Edukologijos katedra Įteikta
2007 m. gegužės mėn.*